

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۹۸۳۳۰

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

رساله برای دریافت درجه دکتری در رشته روابط بین الملل

مناسبات بین المللی تشنج آمیز با ایالات متحده و اتحادیه اروپا و

عدم جذب سرمایه گذاری خارجی در ایران (۱۹۹۳-۲۰۰۳)

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمدرضا تخشید

استادان مشاور:

جناب آقای دکتر احمد ساعی

جناب آقای دکتر محمد شیرخانی

نگارش: محمد حسن شیخ الاسلامی

۱۳۸۶ / ۱۲ / ۲۵

شهریور ۱۳۸۴

۹۸۳۳۰

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

گروه آموزشی روابط بین الملل

گواهی دفاع از رساله دکتری

محمد حسن شیخ الاسلامی

هیات داوران رساله دکتری آقای / خانم

گرایش

روابط بین الملل

در رشته

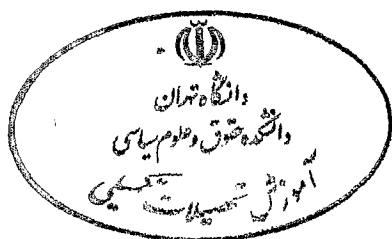
با عنوان: مناسبات بین المللی تشنج آمیز با ایالات متحده و اروپا و عدم جذب سرمایه گذاری خارجی

(۲۰۰۳-۱۹۹۳)

رادر تاریخ ۱۴/۷/۲۷ با درجه عالی ۱۹/۵ ارزیابی نمود.

ردیف	مشخصات هیات داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبۀ دانشگاهی	دانشگاه یا موسسه	امضاء
۱.	استاد راهنما استاد راهنمای دوم: (حسب مورد)	دکتر محمد رضا تخشید	استاد یار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۲.	استاد مشاور:	دکتر محمد شیرخانی	دانشیار	"	
۳.	استاد مشاور دوم: (حسب مورد)	دکتر احمد ساعی	دانشیار	"	
۴.	استاد مدعو خارجی:	دکتر حاجی یوسفی		دانشگاه شهید بهشتی	
۵.	استاد مدعو خارجی:	دکتر شاهسوند		دانشگاه آزاد	
۶.	استاد مدعو داخلی:	دکتر قاسم افتخاری	استاد	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۷.	استاد مدعو داخلی:	دکتر عبداله رمضان زاده	استاد یار	"	
۸.	معاون یا نماینده معاون تحصیلات تکمیلی دانشکده	دکتر قاسم افتخاری	استاد	"	

تذکر: این برگه پس از تکمیل توسط هیات داوران در نخستین صفحه رساله درج می گردد.

تقدیم بہ:

مادر فرزانہ و پدر دانشمند

سرکار خانم دکتر زہرا روحانی - جناب آقای دکتر علی شیخ الاسلامی

بر خود واجب می دانم از استاد کراتقدر و دانشمند جناب آقای دکتر محمد رضا تشید تشکر کنم. استاد شرایطی این
نگارنده را به راهبانی، راهبری، کمک و حمایت همه جانبه خود مقنن ساخته که برخی مشکلات و پیچیدگی های راه کلی
خسته کرده بود و اگر راهبانی ها و دکتری های مشتاقانه استاد نبود پیکان این رساله سر نوشت دیگری می یافت. همچنین
از استادان ارجمند و دانشمند جناب آقای دکتر محمد شیرخانی و جناب آقای دکتر احمد ساعی پاسکزارم. ایشان
در ارائه مشاوره این پایان نامه کندی و دو مواسسش از حد نگارنده را با سه صدر تکل کردند و آن را در مسیری سازنده
هدایت فرمودند. از استادان گرامی سرکار خانم دکتر شاهوند، جناب آقای دکتر قاسم افتخاری، جناب آقای
دکتر عبدالله رمضان زاده و جناب آقای دکتر حاجی یوسفی نیز پاسکزارم و برای همه آنان توفیق مضاعف و
شادکامی و سربلندی آرزوی کنم.

در اینجا بایم مراتب سپاس عمیق و قدر دانی فروتنانه خود را نسبت به دانشمند فرزانه و فریخته بزرگوار جناب آقای
دکتر سراب شهابی استاد دانشکده روابط بین الملل وزارت امور خارجه ابراز دارم. نگارنده، پیشهاد موضوع این
رساله و نیز، نمونه های متعددی را در مراحل مختلف تدوین آن مرهون ایشان است و این تنها بخشی از دینی
است که همواره نسبت به ایشان در وجود خود می یابد. در طول سالیانی که توفیق مصاحبت و همکاری با استاد دکتر
سراب شهابی را داشته ام، ایشان پدرانه بی دعا و از سر تا سر پروری که خصیصه همیشگی فرزانشان و دانشمندان
این دیار بوده است، به واقع دستم بگرفت و پایه پابرد تا شیوه راه رفتن آموخت. از خدای بزرگ برای ایشان
صحت و سلامتی و مزید توفیقات علمی و اجتماعی آرزو مندم.

چکیده

این رساله برای یافتن پاسخی به این سوال نگاشته شده که چه عامل یا عواملی موجب ناکامی جمهوری اسلامی ایران در جذب سرمایه مستقیم خارجی در سال های ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۳ شده است؟ نگارنده با فرض مطلوبیت سرمایه های خارجی برای تامین مالی فرایند توسعه همه جانبه کشورها به بررسی ادبیات موجود در مورد عوامل موثر در جذب سرمایه گذاری خارجی می پردازد. وی ضمن مروری نسبتاً جامع بر نظریه های موجود مسئله عوامل موثر بر توان رقابتی کشورها در جذب سرمایه خارجی را به مطرح می کند. و سپس با بررسی مطالعات تجربی در باب عوامل تعیین کننده سرمایه گذاری خارجی در می یابد که به طور کلی جذب سرمایه خارجی توسط کشورهای در حال توسعه، ارتباطی مستقیم با سطح توسعه کشورها دارد. دیده می شود که سطح جذب سرمایه خارجی توسط ایران در تک تک سالهای مورد مطالعه و به طور میانگین در کل دوره دهساله از کشورهای هم سطح و توسعه نیافته تراز جمله مصر، الجزایر، پاکستان و اندونزی به مراتب کمتر بوده است. اگر سطح توسعه در ایران بالاتر از این کشورهاست، چرا جذب سرمایه خارجی در دوره مورد مطالعه کمتر از آنهاست؟ سپس ده فرضیه مختلف که در ادبیات موجود برای تبیین علل چنین وضعیتی مطرح شده است استخراج می شود. این ده فرضیه عبارتند از: اندازه بالقوه و بالفعل بازار داخلی، بازار صادرات، سیاستهای دولتها و حمایت گرای، مشوقهای دولتی، منابع طبیعی، هزینه های کار، مشابهت فیزیکی و فرهنگی کشور پذیرنده با بنگاه سرمایه گذار، ریسک سیاسی، نرخ ارز و موازنه پرداختها و زیرساختهای فیزیکی اقتصادی. از میان فرضیه های موجود چهار فرضیه به عنوان فرضیه های رقیب برگزیده و در فصول اول تا چهارم ضمن بررسی رد شده است. فرضیه اصلی این رساله در فصل پایانی مورد مطالعه قرار می گیرد. به موجب این فرضیه مناسبات تشنج آمیز بین المللی با ایالات متحده و اتحادیه اروپایی در سالهای ۱۹۹۳-۲۰۰۳ مهمترین عامل عدم جذب سرمایه خارجی بوده است. بخش عمده ای از این تنشها ناشی از اتهامات وارده از سوی غرب به جمهوری اسلامی ایران در خصوص حمایت دولتی از تروریسم، نقض مکرر و سازمان یافته حقوق بشر و تلاش مستمر برای دستیابی به سلاحهای کشتار جمعی بوده است. در مرحله بعدی پاسخ های ایالات متحده و اتحادیه اروپایی

به این مسائل مورد بررسی قرار می‌گیرد که عبارتند از: تحریم‌های امریکا و واکنش‌های اتحادیه اروپایی نسبت به آن، ممانعت امریکا از اعطای وام‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول به ایران، جلوگیری از عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی، اعمال فشار برای ممانعت از استمهال بدهی‌های خارجی ایران، و نهایتاً اعمال فشار مستقیم با توسل به انواع تحریم‌ها برای ممانعت از انجام فعالیت اقتصادی بین‌المللی با مشارکت و/یا در قلمرو جمهوری اسلامی ایران.

نگارنده در پایان نتیجه‌گیری می‌کند که اعمال تحریم‌ها و فشارهای امریکا به سه طریق بر اقتصاد ایران تاثیر گذاردند. نخست آنکه با فاصله کمی پس از تحریم‌ها ارزش ریال در مقابل دلار به یک سوم کاهش یافت. این امر موجب اتخاذ تدابیر سختگیرانه‌ای شد که موجب کاهش رشد اقتصادی و رکود در اقتصاد ایران شد. تحریم‌ها دست کم ایران را از مشتریان امریکایی نفت و سرمایه‌گذاران امریکایی به ویژه سرمایه‌گذاران امریکایی علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در صنایع نفت و گاز ایران محروم کرد. ایران ناچار نفت مازاد خود را ذخیره کرد و متحمل هزینه‌های افزوده‌ای برای ذخیره این منابع شد. همین امر در کوتاه مدت منجر به بروز مشکلاتی در پرداخت بدهی‌های خارجی ایران شد. تحریم‌ها و فشارهای امریکا موجب دشواری دسترسی ایران به منابع مالی بین‌المللی شد و بر هزینه سیاسی معامله با ایران افزود. نکته اصلی این است: حتی اگر کشورهای دیگر از سیاست‌های امریکا در قبال ایران دقیقاً تبعیت نکردند، اما اقدامات امریکا آنها را واداشت تا دامنه روابط تجاری و سرمایه‌گذاری خود با ایران را محدود نگاه دارند. نتیجه اینکه ایران برای جذب سرمایه‌گذاریهایی که در صورت عدم وجود فشارهای امریکا با توجه به منابع عظیم نفتی و گازی ایران به بهترین و آسانترین شیوه‌ها جذب می‌شدند، شرایط بسیار دشوارتر و از نظر اقتصادی کم‌صرفه‌تری را بپذیرد. در عین حال جمهوری اسلامی کوشیده است به هر ترتیبی این محدودیتهای اعمالی را پشت سرگذارد و از اختلافات میان امریکا، اتحادیه اروپایی و سایر کشورهای گروه هشت نهایت استفاده را بنماید. اما نباید در مورد این اختلافات اغراق کرد. همه کشورهای گروه هشت نگرانی‌های کم و بیش مشابهی در مورد مسائل حقوق بشری، آنچه حمایت ایران از تروریسم و تلاش برای توسعه سلاح‌های کشتار جمعی خوانده شده دارند. این امر موجب آن شده اتحادیه اروپایی و ژاپن از همکاری با ایران

برای توسعه فناوری هسته ای صلح آمیز نیز بپرهیزند و از صدور این فناوری و سرمایه گذاری شرکت های متبوع خود در این زمینه جلوگیری به عمل آورند. همچنین چنانکه دیدیم معاملات تسلیحاتی و سرمایه گذاری خارجی در این زمینه ها بسیار محدود و همواره با فشار ایالات متحده برای توقف همراه بوده است. چنانکه پیش از این هم اشاره کردیم تنها مورد اختلاف، چگونگی برخورد با ایران برای تعدیل رفتار ایران بوده است. حتی می توان سیاست امریکا و اتحادیه اروپایی را مکمل هم دانست. اکنون همه کشورهای دنیا دانسته اند نمی توان از طریق تجارت، اعطای کمک، سرمایه گذاری یا اعطای وام با ایران، به این کشور در تامین منابع مورد نیازش کمک کرد و منتظر عکس العمل امریکا نبود. یک جنبه دیگر سیاست امریکا و اروپا در قبال ایران قانع کردن کشورهای دیگر یا اعمال فشار به آنان برای جلوگیری از هرگونه مشارکت یا همکاری و کمک برای توسعه توانمندی نظامی یا توانایی هسته ای بوده است. هرچند ادعا می شود روسیه و چین در این سیاست چندان با امریکا و اتحادیه اروپایی و ژاپن همراهی نکرده اند، به طور خلاصه ایالات متحده صبورانه به تکمیل و نحکیم گام به گام سیاستهای محدود کننده اقتصادی در قبال ایران ادامه داده است و توانسته به تدریج و موافق با شرایط بین المللی و جهانی سایر اعضای جامعه بین المللی را با خود همراه سازد. اگر همراهی ایران با جامعه جهانی و تلاش در جهت رفع سوء تفاهمات از طریق مذاکره و ارائه توضیحات تاکنون دستاوردی در کاهش فشارها نداشته، آیا زمان آن نرسیده است که ایران با خروج از انفعال، رویکردی فعالتر و تهاجمی تر اتخاذ نماید؟

واژگان کلیدی

سرمایه گذاری مستقیم خارجی، جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی، ایالات متحده امریکا، اتحادیه اروپا، حقوق بشر، تروریسم، سلاحهای کشتار جمعی، تحریم.

فهرست مطالب

فصل اول: طرح پژوهش

۱	۱-۱ طرح مسئله
۶	۲-۱. بررسی آثار
۱۳	۳-۱. کلیات مربوط به عوامل تعیین کننده سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی
۱۳	۱-۳-۱-۱ تحرک بین المللی سرمایه
۱۵	۲-۳-۱-۱ سنت تجارت بین الملل/بهره وری از عوامل تولید
۱۵	۱-۲-۳-۱-۱ مدل ماندل و هکشر-اوهلین
۱۶	۲-۲-۳-۱-۱ رهیافت کلان-اقتصادی کوچیما
۱۷	۳-۲-۳-۱-۱ مدل چرخه تولید
۱۹	۴-۱-۱ نقایص بازار و ساماندهی صنعتی
۱۹	۱-۴-۱-۱ فرضیه هایمر-کیندلبرگر
۲۱	۲-۴-۱-۱ رویکرد درونی سازی
۲۴	۳-۴-۱-۱ پارادایم التقاطی/بهبگزین
۲۶	۴-۴-۱-۱ انگیزه تولیدخارجی
۲۷	۵-۱-۱ رویکرد پویا به تولید خارجی
۲۹	۱-۵-۱-۱ مکتب اسکاندیناوی
۳۲	۲-۵-۱-۱ صور مختلف ارائه خدمات به بازارهای خارجی
۳۲	۳-۵-۱-۱ مسیر توسعه سرمایه‌گذاری
۳۷	۶-۱-۱ نتیجه گیری
۳۸	۷-۱-۱ مطالعات تجربی در باب عوامل تعیین کننده سرمایه‌گذاری خارجی
۴۰	۱-۷-۱-۱ سرمایه‌گذاری امریکا در جامعه اقتصادی اروپا EEC
۴۱	۲-۷-۱-۱ عوامل تعیین کننده سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در مطالعات تجربی
۴۱	۱-۲-۷-۱-۱ بازار داخلی

۴۲	۱-۷-۲-۲ بازار صادرات
۴۳	۱-۷-۲-۳ سیاستهای دولتها و حمایت گرابی
۴۴	۱-۷-۲-۴ مشوقهای دولتی
۴۵	۱-۷-۲-۵ منابع طبیعی
۴۶	۱-۷-۲-۶ هزینه های کار
۴۸	۱-۷-۲-۷ مشابهت فیزیکی و فرهنگی
۴۹	۱-۷-۲-۸ ریسک سیاسی
۵۰	۱-۷-۲-۹ نرخ ارز و موازنه پرداختها
۵۰	۱-۷-۲-۱۰ زیرساختهای فیزیکی اقتصادی
۵۱	۱-۸- عوامل تعیین کننده جذب سرمایه خارجی در ایران
۵۷	۱-۹- فرضیه ها
۵۸	۱-۱۰- فرضیه اصلی
۶۰	۱-۱۱- روش آزمون فرضیه ها
۶۱	۱-۱۲- پیامدهای اثبات فرضیه
۶۲	۱-۱۳- نقطه تمرکز
۶۲	۱-۱۴- سازماندهی پژوهش
۶۵	۱-۱۵- فهرست منابع و مآخذ
	فصل دوم: زیرساختهای فیزیکی-اقتصادی و جذب سرمایه خارجی
۷۳	۲-۱- پیشگفتار
۷۴	۲-۲- بخش نخست: تبیین مفهوم
۷۷	۲-۳- انواع زیرساختها
۷۸	۲-۴- حوزه های مختلف زیرساختهای فیزیکی
۷۹	۲-۵- تعریف شاخصهای زیرساختهای فیزیکی
۷۹	۲-۵-۱ انرژی

۷۹	۱-۱-۵-۲ کاربرد تجاری انرژی: (Commercial Energy Use)
۷۹	۲-۱-۵-۲ تولید الکتریسیته: (Electricity Production)
۸۰	۲-۵-۲ ارتباطات
۸۰	۱-۲-۵-۲ خطوط تلفن اصلی (Telephone Mainlines)
۸۰	۲-۲-۵-۲ زمان انتظار (Waiting Time)
۸۰	۳-۲-۵-۲ دسترسی به اینترنت (Internet Host)
۸۱	۳-۵-۲ حمل و نقل
۸۱	۱-۳-۵-۲ درصد راههای آسفالتی (Paved Road)
۸۱	۲-۳-۵-۲ طول خطوط راه آهن
۸۱	۳-۳-۵-۲ شدت عبور و مرور ریلی (Railway Traffic Density)
۸۱	۴-۳-۵-۲ بهره وری نیروی کار شاغل در راه آهن (Railway Employee Productivity)
۸۲	۵-۳-۵-۲ میزان پرواز از مبدا کشور
۸۲	۴-۵-۲ آموزش و تحصیلات
۸۲	۱-۴-۵-۲ مخارج عمومی برای آموزش (Public Spending on Education)
۸۳	۲-۴-۵-۲ نرخ ناخالص ثبت نام (Gross Enrollment Ratio)
۸۳	۳-۴-۵-۲ نرخ بازده سنی (Age Efficiency Ratio)
۸۳	۴-۴-۵-۲ نرخ بیسوادی بزرگسالان (Adult Illiteracy Rate)
۸۳	۵-۵-۲ بهداشت و سلامت
۸۳	۱-۵-۵-۲ هزینه بهداشت و درمان (Health Expenditure)
۸۳	۲-۵-۵-۲ دسترسی به آب سالم (Access to Safe Water)
۸۴	۳-۵-۵-۲ نسبت جمعیت به تختهای بیمارستانی (People per Hospital Beds)
۸۴	۴-۵-۵-۲ ایمن سازی کودکان (Child Immunization)
۸۴	۶-۲-۲ گرد آوری داده ها و اطلاعات
۸۴	۱-۶-۲ انرژی

۸۴	۲-۶-۱-۱ کاربرد تجاری انرژی
۸۶	۲-۶-۱-۲ تولید الکتریسیته
۸۶	۲-۶-۲ ارتباطات
۸۶	۲-۶-۲-۱ خطوط تلفن اصلی
۸۷	۲-۶-۲-۲ زمان انتظار
۸۷	۲-۶-۲-۳ دسترسی به اینترنت
۸۸	۲-۶-۳ حمل و نقل
۸۸	۲-۶-۳-۱ درصد راههای آسفالته
۸۸	۲-۶-۳-۲ طول خطوط راه آهن
۸۹	۲-۶-۳-۳ شدت عبور و مرور ریلی
۸۹	۲-۶-۳-۴ بهره وری نیروی کار شاغل در راه آهن
۹۰	۲-۶-۳-۴ میزان پرواز از مبدا کشور
۹۰	۲-۶-۴ آموزش و تحصیلات
۹۰	۲-۶-۴-۱ مخارج عمومی برای آموزش
۹۱	۲-۶-۴-۲ نرخ ناخالص ثبت نام
۹۲	۲-۶-۴-۳ نرخ بازده سنی
۹۲	۲-۶-۴-۴ نرخ بیسوادی بزرگسالان
۹۴	۲-۶-۵ بهداشت و سلامت
۹۴	۲-۶-۵-۱ هزینه بهداشت و درمان
۹۵	۲-۶-۵-۲ دسترسی به آب سالم
۹۵	۲-۶-۵-۳ نسبت جمعیت به تختهای بیمارستانی
۹۶	۲-۶-۵-۴ ایمن سازی کودکان
۹۷	۲-۷- تجزیه و تحلیل داده ها و نتیجه گیری
۱۰۱	۲-۸- فهرست منابع و مأخذ

فصل سوم : چارچوب‌های سیاستی و جذب سرمایه خارجی

- ۱۰۳ ۱-۳-۱- پیشگفتار
- ۱۰۴ ۲-۳-۲- دامنه مداخلات دولت در مسئله سرمایه گذاری خارجی
- ۱۰۵ ۱-۲-۳-۱- مقدمه ای بر برنامه ریزی کلان- سطح اقتصادی برای جذب FDI
- ۱۱۰ ۲-۲-۳-۲- قوانین و مقررات مربوط به سرمایه گذاری خارجی
- ۱۱۳ ۱-۲-۲-۳- چارچوب نهادی
- ۱۱۴ ۲-۲-۲-۳- چارچوبهای حقوقی و قانونی
- ۱۱۷ ۳-۲-۲-۳- مشوقهای دولتی
- ۱۱۹ ۳-۲-۳-۳- اجرای قوانین
- ۱۱۹ ۴-۲-۳-۳- محدودیتهای اعمالی بر FDI
- ۱۲۰ ۵-۲-۳-۳- ترتیبات بین المللی موثر در جذب FDI
- ۱۲۲ ۳-۳-۳- چارچوبهای سیاستی برای جذب FDI - جمهوری اسلامی ایران
- ۱۲۳ ۱-۳-۳-۱- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۲۳ ۱-۱-۳-۳-۱- اصل ۸۱ قانون اساسی
- ۱۲۳ ۱-۱-۳-۳-۱-۱- تفسیر مبتنی بر ممنوعیت ثبت شرکتهای خارجی در ایران مگر در موارد معین
- ۱۲۵ ۲-۱-۳-۳-۱-۱- تفسیر مبتنی بر رعایت درصدی خاص در سهام
- ۱۲۶ ۳-۱-۳-۳-۱-۱- تفسیر مبتنی بر تکیه بر لفظ امتیاز
- ۱۲۷ ۲-۱-۳-۳-۱- اصل ۱۳۹ قانون اساسی
- ۱۲۷ ۱-۲-۳-۳-۱-۲- نظریه استناد داده شده به شورای نگهبان
- ۱۲۷ ۲-۲-۳-۳-۱-۲- نظریه مصطفی شهابی
- ۱۲۷ ۳-۲-۳-۳-۱-۲- تفسیر فرهاد امام
- ۱۳۰ ۲-۳-۳-۲- قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی و آئین نامه اجرایی آن
- ۱۳۳ ۳-۳-۳-۳- رژیم مناطق ویژه تجاری- صنعتی و اقتصادی ایران
- ۱۳۴ ۴-۳-۳-۴- برخی مشوقهای دولتی در مناطق ویژه

۱۳۷	۵-۳-۳ برخی معافیت‌های مالیاتی
۱۳۸	۴-۳- چارچوب‌های سیاستی برای جذب FDI در مصر
۱۳۸	۱-۴-۳ اهداف
۱۳۸	۲-۴-۳ مهمترین قوانین و مقررات
۱۳۹	۳-۴-۳ رفتار با سرمایه گذاری (Investment Treatment)
۱۳۹	۱-۳-۴-۳ رژیم عمومی
۱۴۰	۲-۳-۴-۳ شرایط مالکیت
۱۴۰	۳-۳-۴-۳ نحوه برخورد با بخش‌های مختلف
۱۴۱	۴-۳-۴-۳ فرایند کسب مجوز
۱۴۱	۵-۳-۴-۳ رژیم مناطق آزاد
۱۴۲	۶-۳-۴-۳ اداره و نیروی کار
۱۴۲	۷-۳-۴-۳ مالکیت زمین
۱۴۳	۴-۴-۳ حمایت از سرمایه گذاری
۱۴۳	۱-۴-۴-۳ ملی کردن/سلب مالکیت
۱۴۳	۲-۴-۴-۳ بازگرداندن وجوه به کشور متبوع سرمایه گذار
۱۴۳	۳-۴-۴-۳ حل و فصل اختلافات
۱۴۴	۵-۴-۳ اقدامات تشویقی
۱۴۴	۱-۵-۴-۳ رژیم عمومی
۱۴۵	۲-۵-۴-۳ مشوق‌های صادراتی
۱۴۶	۳-۵-۴-۳ مشوق‌های توسعه منطقه ای
۱۴۶	۵-۳- ارزیابی کلی
۱۴۷	۶-۳- جمع بندی و نتیجه گیری
۱۴۹	۷-۳- فهرست منابع و مأخذ

فصل چهارم: ریسک سیاسی و جذب سرمایه خارجی

- ۱۵۴ ۱-۴- پیشگفتار: تحول تاریخی مفهوم ریسک سیاسی
- ۱۵۶ ۲-۴- تعریف ریسک سیاسی
- ۱۵۸ ۳-۴- منابع و علل ریسک سیاسی
- ۱۵۹ ۴-۴- نمونه‌های ریسک سیاسی
- ۱۵۹ ۱-۴-۴ اعمال محدودیت بر ورود سرمایه خارجی
- ۱۵۹ ۲-۴-۴ سیستم‌های کنترل جریان FDI ورودی
- ۱۵۹ ۳-۴-۴ اعمال محدودیت بر نقل و انتقالات ارز خارجی
- ۱۵۹ ۴-۴-۴ نقش دولت در اقتصاد: مداخله حکومتی
- ۱۶۰ ۵-۴-۴ بی ثباتی جامعه
- ۱۶۰ ۶-۴-۴ خشونت سیاسی
- ۱۶۰ ۷-۴-۴ ناتوانی حکومت
- ۱۶۰ ۸-۴-۴ روابط پرفراز و نشیب با سازمان‌های بین‌المللی
- ۱۶۰ ۹-۴-۴ عدم تعهد نسبت به مقررات بین‌المللی کار و محیط زیست
- ۱۶۰ ۱۰-۴-۴ روابط تشنج‌آمیز یا سرمایه‌گذاران خارجی در پنج ساله گذشته
- ۱۶۱ ۱۱-۴-۴ نگرش خصمانه نخبگان و جامعه نسبت به FDI
- ۱۶۱ ۱۲-۴-۴ نگرش خصمانه نسبت به خارجی‌ان
- ۱۶۱ ۱۳-۴-۴ بی میلی دولت میزبان به ارائه اطلاعات قابل اعتماد
- ۱۶۱ ۵-۴- ریسک سیاسی و FDI
- ۱۶۳ ۶-۴- مرور پژوهش‌های تجربی برای دستیابی به درک دقیق‌تر در باب رابطه ریسک سیاسی و FDI
- ۱۶۶ ۷-۴- مدیریت ریسک سیاسی
- ۱۶۷ ۸-۴- تخمین ریسک سیاسی
- ۱۶۸ ۱-۸-۴ روش‌های ذهنی
- ۱۶۹ ۲-۸-۴ روش‌های عینی

۱۷۰	۹-۴ مقایسه ریسک سیاسی کشورهای مورد مطالعه
۱۷۱	راهنمای بین المللی گروه PRS در خصوص ریسک کشورها (The PRS Group's International)
۱۷۲	رتبه بندی اعتبار کشورها توسط نهادهای سرمایه گذار (Institutional Investor Country Credit)
۱۷۲	ارزش اعتباری یورومانی کشورها (Euro money Country Creditworthiness Ratings)
۱۷۴	۱۰-۴ گردآوری و ارائه داده ها
۱۷۴	ICRG ۱-۱۰-۴
۱۷۴	IICCR ۲-۱۰-۴
۱۷۵	ECCR ۳-۱۰-۴
۱۷۵	۱۱-۴ تجزیه و تحلیل داده ها، جمع بندی و نتیجه گیری
۱۷۹	۱۲-۴ فهرست منابع و مأخذ
	فصل پنجم: بخش خارجی اقتصاد و جذب سرمایه گذاری خارجی
۱۸۲	۱-۵ پیشگفتار
۱۸۴	۲-۵ نرخ ارز و رابطه آن با جذب FDI
۱۸۵	۱-۲-۵ سطح نرخ ارز و رابطه آن با جذب FDI
۱۸۶	۲-۲-۵ نوسانات نرخ ارز و تاثیر آن بر جذب FDI
۱۸۸	۳-۵ تراز پرداختهای خارجی و تاثیر آن بر جذب FDI
۱۹۰	۴-۵ نوسانات نرخ ارز در ایران پس از انقلاب اسلامی
۱۹۷	۵-۵ معرفی شاخصها
۱۹۷	۱-۵-۵ ترتیبات نرخ ارز
۱۹۷	۲-۵-۵ طبقه بندی
۱۹۷	۳-۵-۵ ساختار
۱۹۷	۴-۵-۵ برابری قدرت خرید
۱۹۷	۵-۵-۵ نرخ ارز موثر واقعی
۱۹۸	۶-۵ گردآوری و مقایسه داده ها

- ۱۹۸ ۱-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث طبقه بندی نظامهای ارزی
- ۱۹۸ ۲-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث ساختار نظامهای ارزی
- ۱۹۹ ۳-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث نرخ رسمی ارز
- ۱۹۹ ۴-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث برابری قدرت خرید
- ۲۰۰ ۵-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث تراز حساب جاری
- ۲۰۰ ۶-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث کل بدهیهای خارجی
- ۲۰۱ ۷-۶-۵ مقایسه کشورهای مورد مطالعه از حیث درصد بدهی خارجی به GNP
- ۲۰۲ ۷-۵ جمع بندی و نتیجه گیری
- ۲۰۴ ۸-۵ فهرست منابع و مأخذ
- فصل ششم: مناسبات بین المللی تشنج آمیز با ایالات متحده و اتحادیه اروپا و
عدم جذب سرمایه گذاری خارجی در ایران (۱۹۹۳-۲۰۰۳)
- ۲۰۸ ۱-۶ پیشگفتار
- ۲۰۹ ۲-۶ درآمد
- ۲۱۰ ۱-۲-۶ مروری بر روابط ایران و امریکا در دوران جنگ سرد
- ۲۱۲ ۲-۲-۶ مرور کوتاه روابط ایران و جامعه اقتصادی اروپا در دوران جنگ سرد
- ۲۱۲ ۳-۶ دوران پس از جنگ سرد
- ۲۱۲ ۵-۶ روابط ایران و غرب پس از فروپاشی شوروی و پیش از یازده سپتامبر
- ۲۱۳ ۱-۵-۶ روابط ایران و امریکا پس از فروپاشی شوروی، پیش از یازده سپتامبر
- ۲۱۵ ۲-۵-۶ تحول سیاست ایالات متحده در قبال ایران
- ۲۱۷ ۳-۵-۶ روابط اروپا و ایران پس از فروپاشی شوروی و پیش از یازده سپتامبر
- ۲۱۸ ۴-۵-۶ تحول سیاست اروپا در قبال ایران
- ۲۲۱ ۶-۶ روابط ایران با امریکا و اروپا پس از یازده سپتامبر ۲۰۰۱
- ۲۲۲ ۱-۶-۶ روابط ایران و امریکا پس از یازده سپتامبر
- ۲۲۳ ۲-۶-۶ دفاع پیشگیرانه و تغییر رفتار امریکا در قبال ایران، قضیه افغانستان

- ۲۲۵ ۳-۶-۶ قضیه عراق
- ۲۲۶ ۴-۶-۶ روابط ایران و اروپا پس از یازده سپتامبر
- ۲۲۹ ۵-۶-۶ ایران و اروپا پس از جنگ دوم خلیج فارس
- ۲۳۳ ۷-۶ جمع بندی
- ۲۳۴ ۸-۶ ایران و مسئله حقوق بشر
- ۲۳۵ ۱-۸-۶ کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد
- ۲۴۸ ۲-۸-۶ اتحادیه اروپا
- ۲۵۶ ۹-۶ ایران و مسئله حمایت از تروریسم
- ۲۵۷ ۱-۹-۶ اتهامات مطروحه در خصوص دخالت ایران در حملات تروریستی
- ۲-۹-۶ اتهامات مطروحه در خصوص دخالت ایران در حملات تروریستی به منافع اسرائیل
- ۲۵۹ و مخالفت ایران با روند صلح اعراب و اسرائیل
- ۲۶۵ ۲-۹-۶ ادعاهای مطروحه در خصوص اقدامات مستقیم تروریستی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۶۷ ۳-۹-۶ ایران و القاعده
- ۲۷۰ ۱۰-۶ ایران و مسئله توسعه سلاحهای کشتار جمعی
- ۲۷۱ ۱-۱۰-۶ ادعاهای مطروحه در خصوص توسعه سلاحهای هسته ای
- ۲۷۱ ۱-۱۰-۶ برنامه هسته ای پیش از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۲۷۲ ۲-۱۰-۶ برنامه هسته ای از پیروزی انقلاب تا پایان جنگ تحمیلی
- ۲۷۳ ۳-۱۰-۶ برنامه هسته ای پس از پایان جنگ تحمیلی
- ۲۸۷ ۲-۱۰-۶ ادعاهای مطروحه در خصوص توسعه سلاحهای شیمیایی
- ۲۹۲ ۳-۱۰-۶ ادعاهای مطروحه مبنی بر توسعه سلاحهای بیولوژیکی
- ۲۹۴ ۱۱-۶ جمع بندی
- ۲۹۶ ۱۲-۶ تحریمهای اقتصادی
- ۲۹۶ ۱-۱۲-۶ کلیاتی در باب تحریمهای یک جانبه ایالات متحده
- ۲۹۷ ۱-۱۲-۶ علل اعمال تحریمهای اقتصادی

۲۹۷	۶-۱۲-۱-۲ هدف از اعمال تحریم
۲۹۸	۶-۱۲-۱-۳ مقام صالح در خصوص اعمال تحریم
۲۹۹	۶-۱۲-۱-۴ ابزارهای عینی اعمال تحریم
۳۰۰	۶-۱۲-۱-۵ اثربخشی تحریم
۳۰۰	۶-۱۲-۱-۶ اثرات جانبی تحریم
۳۰۱	۶-۱۲-۱-۷ قوانین ناظر بر تحریم در ایالات متحده
۳۰۲	۶-۱۲-۲ تحریمهای امریکا بر علیه ایران
۳۰۲	۶-۱۲-۲-۱ مفاد کلی تحریمهای ایران
۳۰۹	۶-۱۲-۲-۲ تحولات مربوط به تحریمها و ارزیابی کارایی آنها
۳۱۲	۶-۱۲-۲-۳ قانون تحریمهای ایران - لیبی ۱۹۹۶ (ILSA)
۳۱۶	۶-۱۲-۲-۴ ارزیابی تاثیر تحریمها
۳۱۸	۶-۱۳-۱۳ عدم موافقت صندوق بین المللی پول و بانک جهانی با پرداخت وامها و اعتبارات بین المللی
۳۱۸	۶-۱۳-۱ صندوق بین المللی پول
۳۲۲	۶-۱۳-۲ بانک جهانی
۳۲۴	۶-۱۴ مخالفت امریکا با عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی
۳۲۶	۶-۱۵ مخالفت امریکا با اعطای اعتبار از سوی اروپا و ژاپن به ایران
۳۲۷	۶-۱۵ موارد مخالفت صریح امریکا با معاملات یا سرمایه گذاریهای شرکتهای خارجی در ایران
۳۳۸	۶-۱۶ جمع بندی و نتیجه گیری
۳۳۹	نتیجه گیری پایانی
۳۴۷	فهرست منابع و مآخذ

فصل اول:

طرح پژوهش